

GAZETA POPORULUI

Foaie politică-culturală

Apare în fiecare Duminecă

Abonamentul:

Pe un an 20 Cor.
 Pe o jumătate de an 10 Cor.
 Pe 3 luni 6 Cor.
 Abonamentele să se trimită la adresa
 „GAZETA POPORULUI“, Sibiu.

Adresa noastră e:

„GAZETA POPORULUI“
 Nagyszeben, Rosenanger 14
 (Strada Peștilor)

Inserate și anunțuri se primesc la administrația gazetei.

Un șir cu litere mărunte întâia-oraă 60 fil.
 a doua- și a treia-oraă 50 fil.

Simțământul național.

Intr'o gazetă nemțească a aruncat cineva întrebarea aceasta: oare războiul a întărit ori a făcut să scadă simțământul național între popoare? Oare schin-teia iubirii de neam, atinsă de vântul năpraznic al războiului, a prins flăcări sau a fost înăbușită în sufletul națiunilor.

Au fost felurite răspunsurile ce s'au dat la întrebarea aceasta.

Unii, văzând sporirea numărului socialiștilor în toate țările, socot că se apropie timpul, când deosebirile de grai, de lege și de obiceiuri nu vor mai avea însemnătate în viața lumii și nimenea nu va mai fi întrebat din ce neam face parte. Alții au răspuns din potrivă, că prin războiul acesta simțământul național s'a trezit la nouă viață și popoare, cari sub apăsarea vremilor tănjeau în amortire, ca la un glas de trâmbiță, au pornit să se deștepte.

Părerea acestor din urmă ni se pare și nouă a fi cea mai adevărată.

Simțământul național, fără să poată fi oprit în izbucnirile lui, e puterea care pune în mișcare sufletul popoarelor și toate faptele mari, ce se petrec astăzi, își au izvorul într'ânsul. Nemții, francezii, englezii, italienii s'au avântat la culmea naționalismului lor. În Rusia, după ce revoluția a rupt lanțurile robiei

cu cari erau ferecate neamurile de acolo, statele cele nouă, ce au luat ființă de atunci încoace, au fost așezate pe temeliea neatârării și libertății naționale. Așa s'a întâmplat cu polonii, cu ucrainii, cu finlandezii și cu celelalte popoare mai mici din trupul Rusiei. Gândul și dorința cea mai de căpetenie a lor este, cum să-și asigure viitorul și dezvoltarea nestânjenită a vieții lor, după îndemnul firi hărăzite fiecăruia. Dar să nu mergem așa departe. Și frământările cari cutieră astăzi Austria, se datoresc aceluiaș simțământ de trezire la o viață proaspătă. Nemții și popoarele slave de acolo se întrec între sine a găsi chipul cel mai potrivit de a ajunge la bine. Și cine-șă-și împlinească dorințele. Fiecare popor înțelege acum, că numai în libertate își poate ajunge menirea pentru care a fost zidit de Dumnezeu pe pământ. Aceasta este o lege așa de firească și apropiată de mintea omului încât numai surzii nu-i pot desluși porunca ei. O pace trainică abia atuncia, se va putea sălășlui între națiuni, când fiecare i se va recunoaște în toată largimea lui dreptul să-și găsească neîmpedată calea ce duce către fericire. Iar până când această împărțire a dreptății nu se va face deopotrivă atât celor

mici cât și celor puternici, pacea lumii va rămânea ca un vis îndepărtat și oprirea bubuitului tunurilor va însemna numai o clipă de odihnă pentru pregătirea altor frământări și mai îngrozitoare.

Astfel, pe lângă toate durerile pe cari războiul le-a sămănat în lume, el a silit popoarele să-i cunoască mai bine menirea și să-și adune puterile pentru biruință.

Se face ziuă...

Gazeta „Világ“ scrie, vorbind despre drepturile cari trebuiesc date naționalităților din Ungaria astfel:

„Dela noi atâră încetarea acestei stări aturite de azi, ca apoi slavii de sud, cehii, românii, polonii și rutenii să se schimbe în frații noștri, iar noi să fim cei dintâi dintre egali în această familie de popoare din Europa centrală, în clipa aceea când vom sprijini nisuițele îndreptățite de neatârare ale popoarelor noastre ce trăiesc pe la hotarale țării, și duhul libertății naționale îl vom schimba în realitate între hotarale țării noastre.“

Iată un glas cuminte zicem noi. Dar dela gând până la faptă mai este un pas. Il vor ști oare să-l ducă și la îndeplinire? Iată o întrebare serioasă.

In jurul focului.

Din larma zilelor trecute seara de azi se desface luminoasă, tăcută, plină de taine. Tabăra odihnește. Câteva focuri scilipesc colo și colo în întunericul slab al nopții. Nu de frig ci de dorul de a întruni câțiva ortaci în jurul lor și-a luat cineva osteneala să le aprindă.

Feciorii noștri prăjesc porumb proaspăt, privind tăcuți în flăcările cari se învăluie, se pleacă, se întretaie, pocnind cu mânie parecă. Departe înspre răsărit se ridică îndoindu-se linia dealurilor Podhayezei, din dosul cărora pândesc dușmanii. Atunci, în fața la stânga se ridică în fundul întunecat nelămurit al câmpiei pete roșietice, cari ti-vesc ceriul ca niște hane luminoase sprijinite în văzduh.

Arareori se văd în falfăirile mai aprinse a-le luminii flăcări însăngerate, limbi de foc,

suluri cari se ridică, luminează și se sting zvârlind unde de fum spre ceriuri.

Sunt trei sate cari ard aprinse de mânia neputincioasă a cazacilor alungați din ele. Dar ard de trei zile și acum sunt pe stânse, numai din un castel în față se înalță printre vărfurile plopilor nori gri, cenușii de fum. Foc proaspăt. Cu patru zile înainte dormisem acolo.

La focul nostru stăruise până acum tăcerea. Lungit pe-o rână pe maldărul de frunze strânse în pripă de ordonanță, ochii mi se opriseră pe banul rotund de aur care strălucia pe pieptul lui Niță Spranceană, domnul strajameșter.

Zdravăn român și Niță Spranceană. Nalt, voinic cum era el, cu fața roșie asprită de bătaia soarelui, cu chipiul fără „șirmă“ pururi pe-o ureche, cu ochii scânteietori de șiretenie, cu degetul cel mare înfipt subt

„iberșvung“ și cu sprâncenele groase burzuite a zarvă, strajnic la comandă, strajnic la asalt, dar strajnic și la vorbă, supunea o companie cu vorba.

„De nu ni-o lăsa nici noaptea asta în pace, să știți că cu dinții rup o duzină, sarmalele lor...“

Când era vorba pe'njurate, Niță Spranceană de sarmale injura.

„Ptiu, sarmalele lor de cazaci, douăzeci se legi într'o cismă, da ei își fac de lucru cu a cincea...?“

Asta era bubă lui Niță. Compania a cincina. Toate celelalte cu stab, cu pioneri, cu saperi, cu șurm cu tot puteau din partea lui Niță să plece acasă. El una știa. A cincina, compania lui.

Cojanul, căprarul nu să tacă. Se întoarce cu fața în lumina focului și mijind pe sub mustețe întrebă:

Schimbarea comitatelor și români.

Mari valuri de nemulțumire a ridicat știrea, că guvernul vrea să mute hotarul comitatelor și să le împuțineze numărul. De aceea un ziarist din Peșta, care scrie la Pesti Napló, s'a apucat și a făcut o săritură până la Arad, ca să afle părerea oamenilor politici de acolo. Fișpanul Purgly Elemer n'a vrut să-i spună nimic, arătând că o mulțime de certuri va pricinui reforma, pe care are de gând să-o facă guvernul.

Dela fișpanul ziaristul s'a dus la reședința episcopului român, ca să afle dela P. S. Sa mai mult.

„Rugăm pe Prea Sfinția Voastră să-și spună părerea despre statificarea școlilor românești și despre restrângerea comitatelor“, începu dânsul.

„Nu mă îndeletnicesc cu politica“, răspunse episcopul, „dar mai bine spune-ne Dta, cum stați cu mâncarea la Budapesta?“

„Slab“, zise ziaristul.

„Ei vezi Dle, asta nu-i politică bună. Mai bine s'ar ocupa și cei de sus cu ale mâncării, ar urma atunci cea mai bună politică.“

Ziaristul dela Pesti Napló se duse apoi la dl. Vasile Goldiș, pentru a afla și părerea acestui conducător al Românilor.

Iată ce-a răspuns dl. Goldiș, după Pești Napló, căruia îi lăsăm toată răspunderea pentru adevăr:

„Eu nu pot vorbi. Sunt rob. Dacă aș spune adevărul, m'ar închide. Dar și pe Dta te-ar aresta, dacă ai scrie drept... Cu copilăriile aceste nici nu mă pot ocupa serios. Ce să zic? Astea-s copilării, jucării puse la cale de două babe bătrâne, de Wekerle, care-i de 73 de ani și de Apponyi, care-i de 70 de ani... Zonă culturală? Acum se apucă de așa ceva, când trosnește lumea, când idei mari, țări și popoare nouă sunt în fațere și se frământă... acum vreau să cioplească comitatele? Nu știu, că oare comuna Sălcuță ține-se de comitatul „Piripaci“, ori ba? Să întrebe pe Wilson, ori pe Poincare, că ce zic la noua împărțire a comitatelor. Să-o facă asta în stil mare, să

vedem, ce o să ajungă. Au mai încercat și în 1844, înainte de '49, și ce au făcut? Să cetească, ce cuprindeau legile pe vremea aceea. Acum să apucă de așa ceva, când nu se știe nici aceea, că unde se va ținea Ardealul? Aici tot trebuie să se spulbere, să se prefacă. Aici nu-i aer.

„Chiar de n'ar fi nici o pagubă de oameni, totuși, zise ziaristul, ar mai fi și alte lucruri, ce s'ar pustii cu ei.“

„Tot atâta“, răspunse, „ce-i copt de peire, să se nimicească. Impărăția romană a fost cea mai puternică și totuși s'a prăbușit. Și acum se nimicesc popore, țări și împărății și învie din nou.“

„Goldiș a rostit cam agitat cuvintele aceste“ observă ziaristul ungar, „se vede că crede în ele.“

O vizită la regina Maria.

Un gazetar trimis de „Az Est“ din Budapesta a avut norocul să fie primit ca oaspe din partea familiei regale române, care petrece acum în castelul dela Bicaz, așezat nu departe dela hotarul Ardealului, în Moldova.

Sosind la castel, o priveliște ca din poveste i-s'a desfăcut înaintea ochilor. Principesele Elisaveta și Maria steteau de vorbă în pridvorul castelului, cu mama lor, cu regina Maria. La câțiva pași prințisorul Nicolaie se juca cu un câne frumos, alb, iar mai îndărăt regele vorbea cu una dintre damele de onoare. Atât principesa cât și regina erau îmbrăcate în costum național românesc.

Pe gazetarul ungar îl primi mai întâiu regina Maria, în vârstă de 48 de ani, careia în urmărire îi împrumută sufletul ei.

„Înainte mea“, zice gazetarul ungar, stetea cea mai farmecătoare dintre femei. Regina României mă primi într'un bogat vestmânt național românesc cusut cu fir. Frumosul ei păr bălai și-l prinsese sub brobodă și din amândouă laturile capului cădeau în jos cele două aripi ale pahlolului galben. Era încântătoare ca într'un vis. Îmi

înținse mâna ei albă ca omătul pe care i-o sărutai. Apoi îmi îmbie un jilț să mă așez.“

Gazetarul își arată apoi scopul vizitei sale, Voia să știe mai cu seamă părerea reginei despre viitoarele legături dintre Ungaria și Țara românească, spunând că n'ar fi în interesul nici unuia dintre cele două popoare să trăiască în mânie și să-și pună stavile unul altuia. El atinse apoi și zvonurile ce s'au răspândit despre ținuta dușmănoasă a reginei față de noi, care a fost date în vileag și din partea gazetelor.

— „Da am auzit despre astea, începu regina, „dar, învinuirile ce mi s'a adus n'ași putea zice că m'au durut, deoarece tot ce-am făcut era numai împlinirea unei datorințe. Cu ce m'a învinuit? Că am îmbărbătat pe soldații mei când i-am văzut descurajați și am vărsat suflet în ei, când era oștirea noastră bătută? Aceasta era datorința mea, deoarece eu sunt regina, Regina României. Soartea sufletului lor este și a mea, și astfel era numai dreptul dar și datorința mea de-a mă cobori la dânsii. Nu simt nici o muștrare de conștiință, pentru că știu că sunt o bună regină a poporului meu. Că am cercetat pe cei flămânzi și am împărțit între ei pâne, socot a nu fi nici un păcat. Cu multă grije, cu multe frământări și cu mai multe cheltuieli am câștigat pe seama lor vestminte și stofe, și fără de nici un ajutor, le-am împărțit între ei pentru de-ale acoperi zdrențele de pe dânsii. Că mi-am luat rămas bun dela ei? Aceasta socot a nu fi ațătare. Tot ce mai spun afară de lucrurile acestea despre mine, e numai clevetire. Nimeni nu mă poate despoia de iubirea poporului meu. Simt și văd că aceleași dureri și aceleași suferințe ne-au apropiat și mai tare de-olaltă.“

Un cea în întreg a vorbit gazetarul în chipul acesta cu regina Maria. Aducând vorba și de Țarul, regina a spus următoarele:

— „Bietul țar! Intr'adevăr n'a meritat sfârșitul acesta.“

„Ce să rupi cu dinții Muntene?“ Munteanu îl chiamă pe Niță, dar la companie când nu era de față îi ziceau Sprânceană.

„Ce să rupi cu dinții, ori vrei să te bagi în pivniță la slănină?“

Dacă-l puteai aprinde cu ceva pe Niță era povestea cu slăcina din pivniță.

„Măi tu sarmală de cojan, tu să mergi la marozi, ticală, că ți-e mîntea sucită, mă și ți se clatină ale patru stele mai rău ca mîntea în glăvătină; la raport te duc, sarmală, că nici de marozi nu ești bun.

„Da ce-i Niță“, fac eu, „ce-i cu slăcina din pivniță?“

Niță Sprânceană tace. E nemulțumit de întrebare, sprâncenele groase, burzuluite i se îmbină, își trage degetul cel mare de sub ibărșvung și se pleacă mînios spre cocenii de porumb, cari i se prăjesc pe jarul de la picioare. Îi întoarce, îi aruncă pe partea cealaltă, dă să ridice unul dar se frige amar.

„Sarmalele lor...“ izbucnește Niță și-și trece degetul iar pe sub ibărșvung.

„Să vezi părinte“, începe căprarul Cojan, cum s'a potrivit! A cincina și a șasea aveam să cercetăm un sat...“

„A cincina mă, ai de a șasea era numai în dârlog“, zice Niță.

„Aveam să impresurăm și să cercetăm de

muscali un sat, cu casele răslețite pe o vale. Se făcea de ziua și casele de-abea să desfăceau din negură. Noi ne-am desfăcut în pâlcuri. Pe toată tăietura o patrule. Da noi eram cu Niță, cu Iconuț, cu Domnișor și cu alți doi. Dăm noi la vale și tocmai pe prundiș zărim o casă. Era ceva mai domnească, cu coperiș de țigla, cu un turnuleț într'un colț; dăm noi tiptil spre casă, da' Niță ne oprește: Halt, stați aici, mă duc eu singur! Se și duce și-l vedem că pierde pe ușa lăsată deschisă. Stăm noi, stăm, da' apoi ne-am adus aminte de poruncă și hai după Niță. Intrăm într'o tindă, dăm prin casele cealalte, ne suim în turnuleț, cotrobăim peste tot, Niță nu-i și pace bună. Da Domnișor zice: domnu căprar, o fi în pivniță. Hai să vedem în pivniță, zice. Ne lăsăm pe trepte în pivniță, prin crepătura ușei se zărea lumină. Când împing ușa ce să vezi? Nici prin mîntea nu-ți trece părinte! Niță Munteanu sta înghenunchi, cu lampa electrică pe piept aprinsă. Desfăcuse un rucsac, de-acolo, ce găsisese și acuma înfulica nene la slănină cu niște comis muscălesc. Tăia boierește felie de felie cu brișca și poate până la ameazi ar fi tot mâncat de nu veniam noi. Domnu strajameșter,

zic eu, că eram în slujbă, da' ce Dumnezeu... Pssst! face Niță cu gura plină, psssst, că se trezesc. Ne uităm în jur. Dealungul păreților lungiți jur împrejur pe paie horcăiau vre-o trei-patru prezece muscali. Să-ți faci cruce nu altceva. Da Niță bagă mâna în rucsac, scoate din el un dărăboi de slănină cât o lopată, o taie bucăți, ce-i drept nu-i păcat și ne împărți la toți câte una. Apoi își șterge frumos brișca și o pune în buzunar cu comis cu tot, întoarce domol pușca cu țava în jos, ne face semn să punem mâna pe puștile muscalilor, își dă chipul pe ceafă și unde răcnește odată cât poate: „Smirna, sarmale!“ Să fi văzut, părinte, fețe speriate și guri căscate. Parcă erau la icoane așa și-a ridicat de-odată toți mîntele în sus! Numai unul, un ăla cu părul creț, de parcă n'avea nici nas, se repede pe lângă picioarele noastre tot pe genunchi la rucsac, cotrobăește în el și pornește să se vaete și să oșteze și să geamă de ți se rupea inima. „Cecai“ (așteaptă) zice Niță, își trece pușca între picioare și scoate din proțac încă un dărăb de slănină tot muscălescă ca și cea dintâi, taie o bucată și i-o aruncă la cela fără nas. N'a mai zis nimic, ce să și zică omul, că tot nu-l pricepeam...

România și puterile centrale.

Gazeta „Neue Freie Presse” scrie:

Sub titlul „Mișcări ascunse în România” gazeta din Germania „Norddeutsche Allg. Zeitung” publică cu privire la starea lucrurilor din România, următoarea declarație:

Cea din urmă declarațiune a ministrului Marghiloman în parlamentul românesc, că ratificarea adevărată a păcii de la București nu atârna de puterile centrale, este adevărată. De fapt este în puterea României, de-a împlini condițiile ratificării, stabilite prin anumite îndatoriri amănunțite, precum s'au statuit la încheierea păcii. După ce se va face odată aceasta, nu mai rămâne nici o piedecă serioasă pentru ratificare. Se pare însă, că sunt anumite cercuri în România cari trăiesc cu nădejdea, că prin prelungirea și trăgânarea ratificării, să scape de dânsa. În Iași și în ținuturile neocupate ale României, unde apăsarea antantei este destul de mare, pe urma veștilor umflute și mărite de războiu sosite de pe câmpul de luptă din apus, s'a format o părere comună între oameni, care din punctul de vedere al unei dezvoltări liniștite și pacifice a României, precum a stabilit-o politica lui Marghiloman, este de regretat, adevărat de compătimit. Agitațiile ce se fac au de țintă nimic altceva decât alipirea României de antantă și o nouă declarațiune de războiu împotriva puterilor centrale. Ca și în vara anului 1916 masele largi ale poporului sunt atâțate fără de nici o sială, spunându-se oamenilor că acum a sosit ceasul României, pentru că alături de antantă să câștige tot ce a pierdut și încă și mai mult. De sufletul mișcării trebuie privită regina, care nu-și ascunde simpatiile și aplecările ei. Regele pe față viețuiește mai retras, precum a făcut-o și în vara anului 1916, dar nu trebuie să ne înțindem, că într'un anumit caz dat, ca și odinioară se va lăsa biruit sub o anumită apăsare, și nu chiar fără de plăcere. Prințul mostenitor dinpovă, nu poate fi luat în aceasta năzuință prietene antantei, deoarece din anumite pricini s'a retras cu totul și nu se găsește în România.

Puterile centrale, a căror politică balcanică măsurată precum s'a arătat în pacea dela București, este amenințată prin agitație, și-a aruncat de cu bură vreme privirea asupra dezvoltării lucrurilor în România, așa încât nu vor putea fi găsite nepregătite. Interesele lor sunt de același fel: liniștea pe care monarhia austro-ungară și-a putut-o asigura prin pacea dela București față de vecinul dela miazăzi doritor de cuceriri, este amenințată de mișcarea naționalistă și prietenoasă antantei totașa ca și prin delatările Bulgariei de conducătoare în Balcani și întoarcerea Dobrogei la România. Desinețeles că Germania în cât privește păstrarea și apărarea păcii dela București, se găsește absolut pe partea aliaților ei. Să ne găduim că guvernul lui Marghiloman este în stare și cu puterea proprie, să conducă statul român în acea direcție care a și fost cea dintâi condiție limpede la încheierea păcii, pe care puterile centrale au și fost gata s'o facă în primăvara aceasta, după înfrângerea deplină a României.

Scrisoare deschisă

Publicăm această mișcătoare scrisoare a unui dintre acei mulți, ce-au suferit îndelungat departe de ai săi, pe plaiurile înstrăinării și ale năcazului. Am dori ca ea, pe lângă această talmăcire a simțămintelor de mulțumire și recunoștință față de toți cari au purtat grije de internații noștri, să fie și un serios memento, adevărat scrisoare pentru luare-aminte. Trăim clipe mari, precum rar ne-a fost dat să le viețuim vre-odată. Trebuie să ne înțegăm șirurile pentru că într'un singur gând să mărturisim cu toți precum se zice la sfânta liturghie. Și să lucrăm! Să lucrăm ori unde împrejurările și interesele largi ale neamului o vor cere. În comitate, la sinoade, în congrese, în dieta țării. Să nu lăsăm o singură zi nefolosită. Astăzi se plămădește soarta neamurilor pentru veacuri dearândul și nici când n'am avut lipsă de mai mare opintire ca și acuma. Să lucrăm cu toții și să luminăm. Prin muncă la lumină, prin lumină la adevăr.

Acestea le-am citit noi în scrisoarea ce urmează. Și aceasta ne-a mișcat adânc inimile.

Prea iubite Domnule Dr. Stefan C. Pop deputat!

Pe această cale îți aducem mulțumită pentru că o deosebită grije ai purtat de noi cei-ce am fost internați în mai multe rânduri alergând la Șoproon și prin satele a celui comitat prin cari cei internați am fost încortelați, în suferințele noastre ne-ai mângăiat, ne-ai întărit și ne-ai promis, că te vei întrepune la cei mari pentru îmbunătățirea sorții noastre și pentru eliberarea noastră. Ceea-ce ai și făcut-o, că în Casa țării de repetite ori ai luat cuvântul și le-ai adus aminte miniștrilor că mulțime de cetățeni ai patriei, smulși din mijlocul familiei, nevinovați, sufer în exil, ai cerut cercetare asupra noastră, și cu prea iubii și scumpii noștri Teodor Mihali și Alexandru Vaida a-ți mers la Ministru president și la întrepunerea și cererea dvoastră am fost eliberați toți câți am fost exilați înainte de 1-ma Ianuarie a. c.

Pentru grija și ajutorul ce l'ați dat și pentru ținuta vitească vă felicităm pentru că, înbrăcați cu adevărata cultură și cu înaltă știință, munciți și luptați în casa țării și în casele comitatelor și în alte locuri unde cere lipsa. Ne sunteți scumpi ca vederea ochilor, pentru că nu cruțați jertfe, nu cruțați ostenele, și nu vă cruțați nici chiar viața, ci dintr'un corn al țării până în celalalt alergați vestind adevărul și unde vă chiamă glasul națiunii române acolo alergați, acolo vă prezentați și luptați pentru apărarea acelor drepturi cari le aveți deja, dar mai mult vă străduiți pentru câștigarea acelor drepturi, cari încă nu le avem, dar ne competenouă. Deci prea iubii înainte la luptă pentru drept și dreptate, că și noi cești dela țară, întru toate întreprinderile voastre vă vom ajuta până la putință și vă vom urma fie chiar și prin foc și prin apă, deoarece convinși suntem, că sub conducerea voastră și a soților voștri împreună muncitori și luptători — acușia vom ajunge la isbândă, că-ci: „Dabit Deus his quoque

Apoi i-am luat pe muscali și i-am dat pe toți lui Domnișor să-i ducă înapoi la companie, iar noi am luat-o înainte pe prun-diș. — Umblăm noi, cutrierăm valea, intrăm prin case, tot cu pușca în mână. Tre-cuse deameazi. Dăm să trecem pe un poduț. Mă, zice Niță, hai să îmbucăm de ameazi. Ne lăsăm în umbra poduțului, scoatem fiește-care slămina, ne împarte Niță din comis, scoate și el dărăboiul lui, dar n'apucăm să îmbucăm odată și numai pac-pac-pac-pac... începe nene să pârăie, mânia lui Dumnezeu. Ne umbrim noi sub poduț lăsând toate baltă și descărcăm puștile spre partea unde venia focul. Știricim și băgăm de seamă că era o mașină de pușcat suită într'un teiu bătrân. Nu ne putea mișcam de sub poduț. Da Niță se uită, socotește podul vechiu, se pune el cu toată puterea, punem și noi umerii și ridicăm, cât zici, două lăturoaie groase, late, le creștează câte o dungă sus de lături, le leagă peste dungă cu două curele în chip de coperiș. Sarmalele voastre, dar până când să stăm aici, zice Niță, își ia coperișul în cap și pleacă. Dau muscalii cu mașina lor de sus, pac-pac-pac-pac... da Niță sub coperiș nici habar n'avea. Dacă ajunge sub

teiu, acolo n'a mai putut da în el, începe să strângă la rădăcini, în scorbură, păiș și iarbă uscată și-i dă foc. Ardea ca în sobă. Aceia dacă văd că nu mai pot da în el îi aruncă mașina în cap să-l strivească, da' na' să-l nimeriască? Apoi s'au dat prinși că erau trei, i-am dat lui Iconuț să-i ducă. Da când ne-am întors noi la poduț unde lăsă-săm slămina, ia slămină dacă ai de unde. O înghițise pământul...! Nu știu vreun câne, ori muscalii, ori nisce cloțani, ori cine o fi dat pe acolo, da slămina ca'n palmă... Vai, părinte, să fie auzit atunci pe Niță, că puteai să saturei reghimentul întreg cu câte sarmale a scos din gură...“

Cojanul tăcu zâmbind și privind în spre unde era Niță Sprânceană. Acesta ronțăia la porumb fript și după dunga înnorată a sprâncenelor se vedea că era gata să isbucnească.

Iconuț trase feldflașa de după gât și întinse: „ia domnule strajameșter, trage o dușcă după slămină să nu ți se plece...”

„Sarmalele tale de icoană”, izbucni Niță, oglindă știrbă, păpușe de târg, că pleci cu peria de mustață la bătaie în loc de pușcă, peria ai mintea, tu să-ți ții pupăza că te trimite la marozi...“ Dar pentru

aceea întinse mâna după feldflașă îi dădu gât și gâlgăi îndelung din ea.

„Tiiii, da tare-i, sarmala lui de rum!” lacă așa om era Niță Sprânceană, aspru de tot la vorbă dar moale la inimă.

Țolănit pe spate privia dus în seninul înălțimilor; Cojan își îndesa pipa, încet, cu luare aminte, cu grije să nu se imprăstie vre-un firisor. Domnișorul se muncia cu dinții la boabele unui tuleu ferbinte, iar Iconuț fraitărul sta turcește cu picioarele încolăcite, cu chipul pe genunche și privind în o oglinduță moșcăia cu degetele la un negel, care-i răsărise tocmai lângă rădăcina nasului.

Vre-o doi inși începură să horcăie, în depărtări petele de roșată săltau, din când în când, pe marginea cerului, iar în colo peste dealuri zbucnia mocnit, ostenit pocnetul unui tun.

Ordonanța mai aduse un maldăr de cetină sub cap, mai aruncă niște vreascuri pe foc și să lungi și el. Multă vreme încă înainte de a dormi rămăsei pe gânduri cu ochii țintă la banul de aur de pe pieptul domnului strajameșter Niță Sprinceană, că scânteia aurul în lumina focului de tabără, de mai mare dragul.

finem." Pentru trapezodul, pentru ostenelele și pentru jertfele cari le prestați pentru noi, mulțumindu-vă din adâncul inimii rugăm pe Dumnezeu să vă lungească viața aici pe pământ, să vă provadă cu ajutorul său de

sus, cu tărie spirituală și corporală, ca și pe mai departe cu aceiași vârtute, cu același eroism să puteți munci și lupta pentru prosperarea binelui de obște.

Noi cari am fost internați.

Când se'ncheie pace?

Răspunsul Americii — Ce-a răspuns Italia. — Ce vrea Anglia. — Cuvântul ministrului Clemenceau.

Nota Monarhiei noastre, prin care se cerea începerea unei sfătuirii tainice a tuturor statelor ce poartă războiul întreolaltă, n'a găsit la antantă răsunetul așteptat. Nu se știe încă sigur dacă antanta va alcătui un răspuns în comun la cererea noastră, sau vorbele lor trimise rând pe rând le vor ținea poate de singurul răspuns ce au de gând să-l deie. Mai repede ni-a trimis cuvânt îndărăt America. Scurt și îndesat ca totdeauna. Ea nu vrea să se sfătuiască pentru pace, până în clipa când puterile centrale nu vor primi cele 14 puncte cerute de Wilson. Abia după-ce aceste cuvinte vor fi îndeplinite în tot cuprinsul lor se'nvoiește și ea să stea la masă. Condițiile Americii le-am publicat și noi de altfel în numeroși trecuți ai gazetei, așa că nu-i de lipsă ale mai tipări din nou în locul acesta. Totășiderea este și răspunsul Franței. În privința păcii și-a ridicat glasul ministrul Clemenceau. Acesta într'o cuvântare aspră, din care publicăm și noi de probă mai jos o parte, ne-a luat ca să zicem așa peste picior. Nici nu vrea să stea de vorbă. Spune între altele batjocorindu-ne, că nu se poate așeza alături dreptatea cu crima. Această cuvântare dușmănoasă ne a fost trimisă apoi drept răspuns. În sfârșit n'au fost mai domoale nici Anglia și nici Italia în scrisorile lor de neprimire a îmberii făcute pentru o sfătuire înainte de pace. Ministrul nostru Burian, după-ce a căpătat aceste note ale antantei la scrisoarea sa, a spus către niște gazetari, ca la așa ceva se și cam aștepta; totuși el a trebuit să facă pasul cu hotărâre, pentru de-a arăta odată lumii, că vina prelucrării războiului nu este pe partea noastră. Acum să vestește din Viena, că în săptămâna viitoare se vor întâmpla lucruri foarte mari și poate chiar și hotărâtoare, cari vor limpezi chestiunile politice ale monarhiei noastre. Ce vor fi lucrurile acestea, nădăjduim să le putem serie în numărul cel mai apropiat al gazetei.

Răspunsul Americii.

Iată și răspunsul oficial american, dat circulației de invitare la consfătuire pentru pace a ministrului nostru Burian. Și deoarece nota monarhiei noastre a fost trimisă prin mijlocirea ministrului imputernicit șvedian, tot printr'ansul ne-a sosit și răspunsul, care este următorul:

„Am onoarea să adevăresc primirea notei d-tale din 16 Septembrie, prin care ni s'a adus la cunoștință o propunere a guvernului austro-ungar, care cuprinde o notă îndreptată către guvernele tuturor statelor ce poartă război, cerând ca acestea să trimită delegați la o constăturire neîndatoritoare și intimă asupra temeliilor pe cari ar putea fi clădită apoi pacea. Totdeodată s'a jăcut propunerea, ca acești trimiși să fie imputerniciți să facă cunoscute condițiile armelor lor și de-a primi tot așiderea și, precum și de-a da și de-a cere de-

clarații nemeșteșugite asupra tuturor acelor puncte, cari au lipsă de-a fi alcătuite apoi pe hârtie. Luând acestea în cercetare am onoarea a vă face cunoscut, că cuprinsul spuselor dvoastră a fost înfățișat președintelui Wilson, care m'a încredințat, să-ți aduc la cunoștință, că guvernul statelor-unite americane, cu privire la nota austro-ungariei, crede să poată da numai un singur răspuns: Guvernul american a statorit mai de multe-ori și pe față condițiile sale pe cari Statele-Unite le-ar putea lua spre cumpanire la o încheiere a păcii. El nu poate și nu vrea să se ocupe cu nici o propunere pentru o conferință de pace, în privința căreia și-a spus așa de limpede părerea și scopurile sale.“

Ce-a răspuns Italia?

Guvernul Italian a dat cu privire la nota lui Burian următorul răspuns:

„Guvernul italian vede în propunerea austro-ungară încercarea de a se ajunge la niște sfătuirii de pace închipuite, fără vre-un conținut serios și fără speranțe că vor avea și rezultat practic. Cele din urmă declarații ale politicianilor fruntași germani și austro-ungari cari nu se învoiesc la nici o îngăduire de ținut și declară contractele de pace din Brest-Litovsk și București ca neschimbabile, fac cu neputință ori-ce începere de sfătuirii.“

Antanta și America au arătat destul de des dorința lor după o pace dreaptă și condițiile în cari sunt gata să încheie pace. Despre toate acestea propunerea austro-ungară nu spune nici o vobă. Tot așa nici despre dorințele Italiei. Ele sunt binecunoscute guvenului austro-ungar și au fost aprobate și de Antantă. Ele cer îndeplinirea unității naționale italiene subjugate până acum de Austro-Ungaria și îndeplinirea condițiilor trebuincioase pentru siguranța Italiei. Până-ce guvernul austro-ungar nu va recunoaște singur aceste țeluri, precum și celelalte pentru cari luptăm înfrățiți cu aliații noștri, Italia nu va înceta lupta, care este chemată să ducă omenirea la o pace statornică întemeiată pe libertate și dreptate.“

Ce vrea Anglia?

Gazeta englezească „Spectator“ scrie despre pace și comunică următoarele con-

diții: Armistițiul (oprirea luptelor) nu putem încheia la nici un caz, cel mult un armistițiul scurt, de pildă de 100 de oare, în scopul ca Puterile centrale să poată cerceta condițiile antantei. Față de Germania se găsește între condiții: darea îndărăt a Alsației și Lorenei, a Schlewig-ului și Poloniei rusești. Față de Ungaria detragerea dreptului de-a asupri și pe mai departe pe Slavii și Români ce locuiesc pe teritoriul ei. În aceea însă nu ne mestecăm cum să-și întocmească Ungaria trebile ei față cu Habsburgii și cu Germanii vienezi. Tot astfel nu e lucrul nostru, ca să ținem departe Austria germană de Prusia, dacă are poftă să-și plece capul în jugul german. Nici cu aceea nu ne batem capul că Bavaria și statul german sudic își va căuta fericirea în marginile imperiului german sau afară de el.“

Cuvântul ministrului Clemenceau.

Ministru președinte francez Clemenceau a ținut cu prilejul trimiterii notei de pace a lui Burian o cuvântare de împotrivire și de răspuns foarte hotărâtă. Iată ce a spus între altele bătrânul ministru francez, (este om de peste 70 de ani), care pentru lipsa lui de preget și asprime, a fost poreclit de ai săi „Tigrul“:

„Acum eu arăt mulțumirile Franței către soldații și popoarele aliate, cari au adus atâtea jertfe pentru de-a scăpa lumea de sălbătăcime. De 50 de ani Franța era zănic amenințată de furia războinică a germanilor, până în ziua când așa poreclii „stăpâni ai lumii“ fără nici o pricină s'au aruncat asupra noastră și au pus în țărâștile noastre. Soldații noștri au pornit la luptă. Ce au făcut ei, va judeca istoria. Dar abia de ieri știe Germania cu ce fel de vrăjmaș are de lucru.“

Dujmanul credea că izbânda lui va face lumea să uite grozăviile făcute de dansul. Dar iată că izbânda n'a venit. După 4 ani armatele sale trebuiesc să se retragă. Și acum ce cer soldații noștri pentru marile jertfe ce le-au săvârșit? Nimic altceva decât să ducem până la capăt lucrul început de ei. Să luptăm până ce dujmanul va înțelege, că nu se pot începe sfătuirii între crime și dreptate. Aud pe politicianii dușmanii spunând: „pacea n. va fi hotărâtă pe calea armelor.“ Dar germanii n'au vorbit astfel când au început războiul și nici măcar ieri, când generalii lor împărțeau țări și popoare ca vitele. Vom o pace dreaptă și trainică ca cei-ce vor veni după noi, să fie la adăpost de groaza celor întâmplăte acum. Deci înainte la ultima luptă! Toată Franța și toată omenirea este cu noi.“

Ofensiva generală alui Foch.

Bătălia din apus. — Lupte crunte în Macedonia. — Ofensivă englezească în țara sfântă.

Bătălia din apus.

În vremea din urmă mareșalul Foch (se citește Foș) a încercat să spargă frontul nemțesc în deosebite puncte pe aproape întreaga sa întindere dela Ypern și până în munții Vozezi. Dar Hindenburg a ajuns în liniile vechi, din cari a plecat astă-primăvară, înainte de a-și putea izbândi an-

tanta gândul. În bătălia ce s'a încins acum, nemții au sprijin puternic în vechile șanțuri unde i-au oprit pe dușmani. Ținta de căpetenie alui Foch e prin urmare să cucerească vechea linie a generalului neamț și să treacă apoi peste ea. În săptămână trecută au încercat englezi amestecați cu francezi, să ieă ofensiva pe un front de 35 km. în potrive-

reștilor. Dela pădurea orașului Havrincourt și până la râul Somme, așadar pe linia dintre orașele Cambrai și St. Quentin au plecat cu tankurile la atac. Trei zile au avut bătălia fără de întrerupere și la sfârșit abia au putut înainta englezii vre-o 5 km., ocupând vre-o câteva orașele și sate. Numai într'un loc, între Bellincourt și Belleuse, au izbutit să treacă vre-o 2 kilometri peste linia lui Hindenburg. Un atac inversat al nemților însă i-a oprit și aici. De altminteri luptele de aici sunt foarte înverșinate.

Lupte crunte în Macedonia.

Se vede, că la îndemnul lui Foch s'a mișcat și frontul din Macedonia. Aici ofensiva a fost începută de englezi, francezi și greci. Acești din urmă au intrat în foc, acum, pentru întâia oară, și după spusele bulgarilor, au atacat cu mai multe divizii. Cu ei împreună mai luptă și câteva regimente sârbești în armata antantei. Ofen-

siva macedoneană a început-o antanta în 15 Septemvrie, des de dimineață, după-ce a revărsat mai întâiu asupra bulgarilor cam la 250 mii granate de tun. Pe o întindere de 125 kilometri au izbutit să înainteze în ziua primă cam 7 km. și să prindă 2 mii de prizonieri și 30 de tunuri. Atacurile întetite s'au continuat apoi și în zilele următoare, când cu ajutorul nemților, bulgarii i-au oprit pe loc pe francezi și pe sârbi. Dar nu, luptele n'au încetat încă, ci se urmează, de lângă râul Cerna și lacul Doiran, cu aceeași furie, ca mai înainte. Comunicatele mai proaspete franceze pomenesc acum de 6 mii prizonieri și 80 de tunuri luate ca pradă de sârbi.

Ofensivă englezească în țara sfântă.

În 18 Septemvrie au început englezii ofensivă și în Palestina, în țara sfântă, atacând armata turcească din două părți. Mai întâiu pe drumul, care duce la Ierusalim

spre Nablus, și apoi pe frontul, care se apropie de marea mediterană, unde călăreții din India și Australia au putut străbate în ziua dintăiu cam 12 km. Frontul din palestina al englezilor se întinde însă nu numai dela mare până la Iordan, ci trece și peste acest râu, atât de bine cunoscut creștinilor. Englezii deci au atacat pe turci și dincolo de Iordan, până la marea Moartă, apoi și lângă lacul Ghenezaretului, plătind bine pe un craiu din Arabia, care a venit cu călăreții săi ca să-i ajute.

Cele din urmă lupte din Palestina au fost în primăvara trecută, când au ocupat englezii Ierusalimul. Se pare, că acum vreau să pătrundă mai aproape de Damasc și să înfrice pe turci. Dar de și se laudă, că au prins 18 mii de turci și au luat 120 tunuri dela ei, totuș se vede de departe, că ei au început ofensiva asta numai din politică: să se laude cu o nouă izbândă. Vor și însă ei turcii să-i oprească pe loc, cum au făcut în primăvara și în toamna trecută?

Ostașii noștri în Franța.

Chipul de astăzi al gazetei noastre înfățișează o patrulă ce s'a furișat sub poarta unei mănăstiri din apropierea dușmanului, pentru de-a lua în seamă mișcările lui. Se știe că trupe de-ale noastre iau parte acum la luptele mari din Franța. Mănăstirea aceasta se găsește în apropierea liniilor de bătaie, pe unde s'au dat acum de curând lupte îngrozitoare.

Răvașul săptămânii.

Sibiu, 29 Septembrie 1918.

Spre știre.

Numărul acesta al foii noastre, îl trimitem deastădată și acelor stimați abonați ai „Gazetei Poporului“, cari fie din pricina îmbulzelii de lucru în vreme de vară sau pentru schimbarea locuinței lor, sau pentru alte cauze, nu și-au mai prenoit abonamentul. A sosit acum toamna, cu serile ei mai lungi și munca câmpului în toate colțurile țării noastre este pe gătate, oamenii vor avea de acum înainte mai mult timp să cerceteze cuprinsul gazetelor, să se lumineze din scrisul lor și să scoată pilde pentru viață. Pentru aceasta ne-am hotărât și noi, să lărgim încăperile foii, și să mai adăogăm pe lângă ce-a fost mai înainte, încă două pagini, a șaptea și a opta, și-un chip potrivit chiar și pentru aceia cari sunt mai înapoiați cu cetitul. În felul acesta gazeta noastră își ia din nou fața dela început, așa precum a fost atunci, când am pornit la drum,

li rugăm deci pe toți foștii noștri abonați să se grăbească cu înoirea abonamentului lor. Greșelile ce s'au făcut, din lipsa de oameni la poște, s'au putut delătura astăzi pe încetul, așa încât de-acî înainte nădăjduim că fie-ce cetitor să-și poată primi regulat gazeta în toată Dumineca. Și noi ne vom da toată silința a fi cât mai isteți în alegerea veștilor și tâlcuirea lor pe înțelesul poporului, așa încât să nu se găsească suflet românesc, care să nu poată iolosi ceva dintrânsa.

Totdeodată facem luători de seamă pe toți abonații, a căror abonament se împlineste acum cu 1 Octombrie, să ne trimită paralele de prenoire. În numărul viitor le vom alătura acestora mandate postale.

În sfârșit rugăm pe onorații preoți și învățători, cărora le-am trimis numere de probă, să răspândească „Gazeta Poporului“ și să tâlcuiască pe înțelesul poporului însemnătatea și scopurile ei.

Nădăjduind că roada muncii noastre nu va fi stearpă, chemăm pe toți cei-ce ne iubesc la casa și la masa noastră, care este deschisă pentru toți oamenii voitori de bine.

Necrolog. Aducem cu inimă îndurerată la cunoștință, că *Letiția Gan născută Muntean* preuteasă greco-ortodoxă, după un morb greu și îndelungat, a trecut la cele eterne astăzi la oarele 4 p. m. în al patrulea an al căsătoriei și douăzeci și cincilea al vieții pământești, lăsând în doliu pe ai săi, chiar în primăvara vieții, când e dulce a trăi, a fericii și a fi fericit. Osămintele scumpei decedate se vor așeza spre vecinică odihnă în cimiterul gr. or. din loc Mercuri în 29 August (11 Septembrie) a. c. În veci pomenirea ei. Dormi în pace! Lin să-ți fie somnul! Runc-Aranyosronk, 27. August v. 1918.

Un nebun. Sub numirea aceasta, gazeta săsească din Sibiu „Siebenb. Deutsches Tageblatt“ scrie următoarele: Groful Mihali Károlyi declară în gazeta „Déli Hirlap“, că precum socotește dânsul, nota de pace a contelui Burian nu poate avea nici un rezultat. „Pentruca să ajungem la pace“,

zice Károlyi, „trebuie să declarăm că suntem gata să stricăm contractele de pace făcute la Brestlitowsc și la București și să le înfățișem unei conferințe a tuturor popoarelor pentru de-a fi revizuite. Cu un cuvânt noi trebuie să primim cele 14 puncte ale lui Wilson“... — Între aceste puncte, continuă gazeta săsească, se găsește între altele și alipirea Ardealului la România. Oare câtă vreme l'or mai lăsa să se preumbe în libertate pe acest om primejdios și stricăcios?

Temniță grea... Gazeta „Pester Lloyd“ vestește din Cluj, că acolo s'a judecat procesul doamnei *Maria Stinghe* din Brașov învinovățită că sub stăpânirea românească dânsa a pârât autorităților române pe funcționarul orașenesc *Ioan Orban*, care a fost dus apoi în România de trupele române la retragerea lor. La cea dintâiu judecatorie d-na Stinghe a fost condamnată de tribunalul de honvezi la opt ani și două luni închisoare grea. Curtea cea mai înaltă de honvezi a redus apoi osânda la un an închisoare. D-na Maria Stinghe a făcut recurs și cu martori a voit să dovedească că ea a fost însuflețită de simțeminte patriotice și că a găzduit în timpurile acelea grele mai multe doamne din societatea maghiară. În cursul procesului al doilea însă, au ieșit la iveală nouă lucruri îngreunătoare împotriva doamnei Stinghe, cum-că dânsa a mai pârât și pe alți unguri. De aceia a fost pedepsită la doi ani închisoare grea. D-na a făcut recurs.

Adunarea (recvirarea) aprinjoarelor. O poruncă a guvernului, spune că toate fabricile de aprinjoare (cătrânite) precum și toți cei-ce vor avea în ziua de 14 Septembrie mai mult de 50,000 cutii aprinjoare, trebuie să vestească aceasta comitetului fabricelor de aprinjoare, până la 19 Sept. prin scrisoare recomandată. Toate aprinjoarele aceste se declară de recvirate. Nimeni nu poate face negoț cu aprinjoare, fie făcute în Ungaria, fie aduse din străinătate, decât prin mijlocirea susnumitului comitet. Pentru a duce sau aduce aprinjoare va trebui în viitor certificat, iar porunca hotărăște totodată și următoarele prețuri maximale: În mic se vor vinde: Aprinjoarele suedeze și cele roșii cu 8 fileri cutia, roșii de salon, cu parafină 49 într'o cutie, cu 11 fileri, iar cele roși 56 într'o cutie, precum și cele cu pucioasă cu 12 fileri cutia. Contractele încheiate cu alte prețuri și ne vândute până acum, se nimicesc.

Banca „Lumina“ din Sibiu. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra prospectului institutului de credit și economii „Lumina“ publicat pe pagina ultimă a gazetei noastre, asupra acțiilor ce se pun în vânzare din emisiunea a II-a și având în vedere soliditatea institutului și scopul urmărit de acesta, recomandăm cumpărarea acelor acții mai ales acum, când nu să mai conced emisuni nouă fiind potrivite atât ca rentabilitate cât și ca plasare de capital.

Doritorii să se adreseze la institut de unde li se vor da deslușirile de lipsă.

La congres nu vor fi trimiși comisari. Gazetele ungurești scriu în privința aceasta astfel: Ținem să amintim că cu câteva luni mai înainte de aceste guvernul ungar a dat o ordinațiune prin care trimetea la sinodul din Sibiu, Arad și Caransebeș comisari guverniali. În cercurile românești porunca aceasta a produs multă amărăciune, iar sinoadele au fost amânate cu

motivarea aceia, că nu pot lucra sub controlă. Dorința Românilor ca această ordinațiune să fie retrasă din partea stăpânirii, n'a fost îndeplinită încă. Guvernul însă precum se vede nu voiește s'o rupă cu totul cu conducătorii bisericii românești și această se poate vedea de acolo că la congresul național bisericesc ce se va ținea în 14 Octombrie guvernul nu va trimite nici un reprezentant al său, motivându-o aceasta prin faptul că congresul este alcătuit în mare parte din Români moderați, cari prezintă destulă garanție. — Ar fi timpul suprem ca guvernul să-și retragă și ordinațiunea sa cu privire la comisarii dela sinoade, adăogăm noi. Ni sunt vii încă în memorie clipele de amărăciune dela sinod, când comisariul guvernial, pentru de-a avea mai multă autoritate, s'a lăsat însoțit de organe de ale puterii, înarmate nu cu duhul blândeții. Ofensa aceasta ce ni s'a adus, trebuie reparată cât mai în grabă. Sinoadele, nădăjduim că se vor întruni asemenea cât se poate de repede în condițiuni normale, pentruca să-și reinceapă lucrările lor atât de arzătoare pentru viața noastră bisericescă și școlară.

Proprietarii de pământ și arânda ridicată. Vede toată lumea, că cine s'a îndeletnicit cu lucrarea pământului în vremile de acum a putut să-și facă nescai bani, deoarece-ce pământul aduce acum folos mai mare, decât înainte de războiu. Proprietarii de pământ, cari și-au dat moșiile în arândă au ținut deci săptămâna trecută o adunare, de unde s'au dus și la ministru pentru a cere, ca printr'o ordinațiune, să nimicească contractele de arândă încheiate înainte de războiu și să-le dea voie a ridica prețul arândeii. Ministrul nu le-a răspuns nici da și nici ba, căci, după-cum a spus, lucrul ăsta e foarte gingaș și din el s'ar naște prea multe certuri. Va mai cumpăni și socoti DSa și apoi, mai târziu, va lua o hotărâre. Din partea lor arândașii recunosc, că acum câștigă mai mult, dar, zic ei, ăsta-i norocul târgului. Când se plăteau slab bucatele, așa încât abia puteau să-și scoată cheltuielile din pământ, atunci stăpânii strecurau liniștit banii în buzunar, fără să-le pese de pierderea arândatorului. Ar fi prin urmare, nedrept, ca acum să ceară din câștigul mai mare, câtă vreme ei stau la adăpost și nu lucrează cu brațul lor, ca să stoarcă din moșie câștigul cel mare.

21 de mori închise. Vicișpanul comitatului Solnoc-Dobâca a închis 21 de mori, deoarece-ce n'au liferat vama dela măcinat, pe cari erau datoare s'o dea statului.

Se maximează toate. Guvernul nostru în străduința sa de-a pune stavilă scumpetei s'a hotărât să maximeze și prețul uneltelor de lucru pentru economii (sapă, coasă și a. m. d. precum și a unsoarei de car. În timpul cel mai apropiat deci va da o ordinațiune și în privința asta.

Bani mărunți de hârtie. Pentru a se pune capăt lipsei de bani mărunți, primăria orașului Budapesta planuiește tipărirea de hârtie-monedă în preț de 20, 30 și 50 fileri. Hârtiile vor avea mărimea celor de o coroană. Se crede că suma întreagă ce se va pune în circulație va fi de 5 milioane. Cum se știe asemenea hârtie pentru a înlocui banii mărunți, a fost scoasă în timpul războiului, în multe orașe germane și austro-ungare. Așa de pildă și în orașul Șopron.